

Mùa Xuân gặp lại bạn ở Paris.

Ghi chép dọc đường (4)

Đoàn Thanh Liêm

Tiếp tục cuộc hành trình, tôi đã rời Washington để bay đến Paris vào buổi trưa ngày 16 tháng Năm. Mùa Xuân xung quanh nơi chốn xưa nay được mệnh danh là “ kinh thành Ánh sáng” này thật là mát mẻ dịu dàng với cây lá xanh um và hoa nở rộ cùng khắp các nẻo đường. Đây là lần thứ ba, tôi đặt chân đến thủ đô nước Pháp, hai lần trước đây là vào năm 1970 và 1972. Trong suốt hai tuần qua, tôi đã gặp lại được một số bạn bè thân thiết, đặc biệt là các bạn cùng học chung với nhau tại trường Chu Văn An ở Hanoi từ 60 năm trước. Người bạn thân là anh Phạm Xuân Yên từ lâu đã cho tôi biết là lúc này về hưu rồi, thì bạn có nhiều thời gian rảnh rỗi để sắp xếp nơi ăn chốn ở cho tôi tại Paris. Nhưng vào giờ chót anh chị Yên phải đi vắng đến 18 tháng Năm mới về, nên đã phải nhờ đến một người bạn khác lo lắng cho tôi trong vài ngày trước khi Yên có mặt tại nhà.

I – Mấy ngày đầu ở Paris.

Vì thế mà người đón tôi tại phi trường Charles de Gaulle và chở tôi về nhà tại khu Maisons Alfort Juilliottes là anh Nguyễn Ngọc Giao. Anh Giao là thứ nam của Thầy Nguyễn Ngọc Cư vị giáo sư đã dạy chúng tôi về môn Pháp văn và Triết học trong hai năm cuối bậc Trung học ở Hanoi. Bà xã của Giao là chị Phạm Tư Thanh Thiện gốc từ làng Hành Thiện Nam Định, thì lại là bà cô của cháu Phạm Tư Việt con rể của tôi, thành ra giữa anh chị Giao Thiện và tôi lại còn có thêm tình suôi gia với nhau nữa. Anh chị Giao Thiện là những người rất tháo vát, lại sinh sống

trên đất Pháp đã trên 50 năm nay, nên quen biết giao thiệp rất rộng rãi với nhiều người tại khắp nơi trên thế giới, điển hình như với chị Sophie Quinn-Judge mà tôi vừa mới gặp lại ở Philadelphia hồi mới đây.

Anh Giao dạy môn Toán tại Sorbonne và đã nghỉ hưu từ mấy năm nay. Còn chị Thiện thì đã từng làm việc cho đài phát thanh RFI của Pháp dưới cái tên Thanh Thủy mà dù nay cũng đã nghỉ hưu – thì vẫn còn được nhiều bà con thính giả người Việt nhắc đến.

Trong vòng có hai ngày mà Giao đã chở tôi đi thăm viếng nhiều nơi ở khu Quartier Latin, khu Quận 13 và giới thiệu tôi gặp gỡ được với nhiều người trong buổi tiếp tân nhân dịp tái khai trương của Quán ăn “Foyer Mon Vietnam” do ông bà Võ Văn Thận phụ trách. Cụ thể trong dịp này, tôi đã gặp anh chị Nguyễn Phong Châu cũng là người gốc làng Hành Thiện, chị Tố Nga con của bác Tạ Bá Tòng, anh Hà Dương Tường em của Hà Dương Dục bạn tôi ở bên California... Anh Giao cũng nối điện thoại cho tôi nói chuyện với Linh mục Trương Đình Hòe hiện làm việc trong một nhà Dưỡng Lão ở Paris nữa. Cha Hòe cho biết là năm nay đã trên 85 tuổi, mà chân bị đau nhiều nên đi lại rất khó khăn; nhưng giọng nói qua điện thoại thì vẫn còn sang sảng nhiệt thành như hồi nào ở Saigon để đến gần nửa thế kỷ trước.

Trưa ngày 18, anh Giao lại chở tôi đến nhà anh Nguyễn Gia Kiểng để ăn trưa với vài người bạn khác, đó là các anh Nghiêm Văn Thạch huynh trưởng kỳ cựu của Hướng Đạo Việt nam và anh Nguyễn Văn Huy chuyên viên về Dân tộc học. Các anh này đều sinh hoạt từ lâu nay trong Nhóm Thông Luận chung với anh Kiểng, nên câu chuyện trao đổi tin tức trong bữa ăn giữa chúng tôi với nhau thì thật là nhẹ nhàng lịch sự thông cảm không hề có bất kỳ một sự sôi nổi gay gắt nào cả.

Đặc biệt trong dịp này, nhờ anh Huy mà tôi gặp lại được anh Hòa là người cùng ở chung với tôi tại cư xá sinh viên có tên là Câu lạc bộ Phục

Hung trên đường Nguyễn Thông Saigon hồi năm 1956 – 58. Anh Hòa chính là bào đệ của anh Nguyễn Văn Ngân người từng giữ chức vụ Phụ tá cho Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu những năm 1970.

Anh Kiêng đang lúc rất bận rộn với đám cưới của cô con gái vào tuần sau, nhưng cũng đã tận tình chăm sóc cho tôi suốt cả buổi trưa và đến chiều thì chở tôi đến nhà anh Yêm tại thị trấn Bourg la Reine cách nội ô Paris chừng 10 cây số thôi.

II – Các bạn lớp Đệ Nhất Ban Toán Trung học Chu Văn An Hanoi năm học 1953 – 54 .

1 – Một gia đình cả cha mẹ và con cái đều là Tiến sĩ Khoa học.

Phạm Xuân Yêm là một trong mấy người bạn thân thiết nhất của tôi từ cái thời cùng học chung với nhau tại trường Chu Văn An Hanoi trước năm 1954. Kỳ thi Tú tài phần hai vào tháng 6 năm 54, Yêm đậu thủ khoa về ban Toán với hạng Bình (Mention Bien). Rồi di cư vào miền Nam, chúng tôi đều ở chung với nhau tại Đại học xá Minh Mạng Chợ Lớn. Cuối năm 1956, Yêm cùng với một số bạn khác như Bạch Lý Từ, Vũ Dương Tuyên, Đặng Vũ Huyền... được học bổng sang Pháp để tiếp tục học tại đại học Sorbonne. Và Yêm một lần nữa lại là người bạn thành công nhất trên đường học vấn ở nước Pháp - với việc đậu văn bằng Tiến sĩ Khoa học rất sớm và làm giáo sư về môn Vật lý ở Sorbonne rồi tiếp theo là một trong những Giám đốc Nghiên cứu (Directeur de Recherche) tại Trung tâm Quốc gia Nghiên cứu Khoa học (CNRS Centre National de Recherche Scientifique). Yêm đã về nghỉ hưu từ mấy năm nay, nên có nhiều thời giờ chăm sóc cho lũ cháu nội ngoại.

Bà xã của Yêm là chị Minh Châu cũng có văn bằng Tiến sĩ Khoa học và hiện vẫn giảng dạy về môn Hóa học ở Sorbonne. Mà cả đến con trai là cháu Huyền thì cũng là một giáo sư có danh tiếng dạy môn Toán ở

Sorbonne nữa. Rồi con gái là cháu Yên Thu thì cũng có văn bằng Tiến sĩ Khoa học thêm vào với văn bằng Dược sĩ nữa.

Vào năm 1970, lúc tôi đến thăm gia đình Yên, thì cháu Huyền mới có chưa đầy 3 tuổi còn được bố bồng đi gửi ở nhà trẻ, mà nay nghiêm nhiên đã trở thành một nhà nghiên cứu có hạng về ngành Tài chính Toán học (Finance Mathématique) với các Giải thưởng năm 2004 của Institut Europlace de Finance và Giải thưởng năm 2007 của Viện Hàn lâm Khoa học Pháp (Académie Des Sciences). Tôi thật vui mừng phần khởi vì được chứng kiến sự thành công vượt bậc của cả gia đình người bạn đã quen biết thân thương dễ đến 60 năm nay, lúc chúng tôi còn ở vào cái tuổi hàn vi niên thiếu trên đất Bắc giữa cái thời chiến tranh loạn lạc với khói lửa kinh hoàng thuở ấy.

2 – Một số bạn đã du học hoặc sinh sống ở Pháp từ nhiều năm nay.

Trong một bữa ăn tại quán Village Tao Tao đường Choisy quận 13, bạn Yên và tôi đã gặp lại được một số bạn sau đây :

* Bạn Vũ Dương Tuyên cũng qua Pháp cùng một thời với Yên, đậu bằng Tiến sĩ về Hóa học, nay cũng đã về nghỉ hưu. Tuyên có hai người anh cùng ở Đại học xá Minh Mạng, đó là Vũ Tòng kiến trúc sư nổi tiếng ở Saigon và Vũ Thường kỹ sư cũng học ở Pháp rồi về làm việc trong binh chủng Không quân. Trong buổi họp bạn vào ngày 24 tháng Năm tại Paris, Tuyên đã cho in và tặng cho mỗi người một số hình ảnh của lớp Đệ Nhất 1D chúng tôi đi du ngoạn bằng xe đạp đến thăm viếng Chùa Thầy Sơn Tây vào đúng ngày 1 tháng Giêng năm 1954.

* Bạn Bạch Lý Từ là em của Thầy Bạch Văn Ngà cũng đi học ở Pháp như Tuyên và Yên và đi dạy học nhiều năm bên Phi châu. Đặc biệt, nay đã về hưu với nhiều thời gian rảnh rỗi, Từ dùng phương pháp Toán học để nghiên cứu về Kinh Dịch và đang chuẩn bị công bố công trình nghiên

cứu này. Từ còn cho biết là vị Tổng thống mới đây của xứ Mali lại cũng là người bạn cùng dãy chung với nhau tại một trường học bên xứ đó nữa.

* Bạn Đỗ Đăng Di trưởng lớp 1D của chúng tôi, thì đi qua Pháp từ năm 1975 và có công ty kinh doanh thương mại hoạt động tại Pháp và ở nhiều nước trên thế giới, kể cả bên Đức, Tiệp khắc, Trung quốc... Bạn Di tuổi Nhâm Thân 1932 cũng lại là niên trưởng của nhóm chúng tôi nữa. Là người chuyên kinh doanh, nên lúc nào gặp gỡ chuyện trò với chúng tôi, thì Di cũng phải ngắt ra đề mà trả lời điện thoại mobile liên tục liên hệ đến công việc giao dịch của mình. Di có người em là Đỗ Đăng Giu cũng học rất giỏi và luôn sát cánh với Yêm từ trên 50 năm nay trên đất Pháp.

* Bạn Nguyễn Phong Châu tuy học tại Chu Văn An sau chúng tôi một lớp, nhưng cũng qua Pháp rất sớm và rất thành công về nghiên cứu và giảng dạy về khoa học. Anh có người em là chị Điện cưới anh Nguyễn Đình Thăng là bạn cùng học luật với tôi, mà hiện định cư tại California. Anh Châu cũng có người anh là bác sĩ Nguyễn Trọng Mân cũng lại là bạn của tôi nữa. Vì thế mà chúng tôi dễ gắn bó thân thiết với nhau.

* Bạn Võ Thế Hào tuy không học ở Chu Văn An, nhưng lại cùng đi thi Tú tài năm 1954 với chúng tôi ở Hanoi, rồi sau này lại vào dãy môn Toán ở Chu Văn An tại Saigon, thì cũng qua định cư ở Paris đến gần 30 năm nay. Bạn Hào được anh em tín nhiệm bầu vào làm Chủ tịch Câu lạc bộ Bưởi Chu Văn An & Thân hữu trong rất nhiều năm, anh rất năng nổ tạo được bầu không khí sinh hoạt gắn bó thân tình giữa các thành viên của Câu lạc bộ vùng Ile de France. Nhưng gần đây, thì vì lý do sức khỏe suy kém, anh đã xin nghỉ và từ đó thì Câu lạc bộ này không còn có được những hoạt động sôi nổi như trước nữa.

Sau bữa ăn, bọn tôi tất cả lại kéo nhau về nhà bạn Yêm để tiếp tục hàn huyên tâm sự và bàn thảo với nhau về cách thức đóng góp thế nào cho

tốt nhất với dân tộc và đất nước trong hoàn cảnh hiện nay. Một số nêu ý kiến là bọn mình đều đã ở vào cái tuổi sắp xỉ bát thập rồi, đâu còn có thể làm được điều gì quan trọng nữa đâu. Vì thế mà lớp người như chúng ta chỉ có thể đóng vai trò yểm trợ và hướng dẫn cho lớp con, lớp cháu tích cực đứng ra gánh vác trách nhiệm đối với cộng đồng xã hội. Riêng ở hải ngoại, thì sức mạnh chính yếu của chúng ta là do trình độ hội nhập sâu sắc vào với xã hội của đất nước mà mình đã chọn lựa để nhập cư. Mà lớp con cháu sinh ra ở đây thì rõ ràng là thế hệ trẻ này vẫn còn thiếu sự quan tâm gắn bó với bà con ở bên quê nhà. Vì thế mà cần phải vận động được sự thông cảm và liên đới của mọi tầng lớp trong dòng chính (mainstream) nơi xã hội các quốc gia tiên bộ đối với công cuộc xây dựng dân chủ và phát triển kinh tế xã hội của đại khối dân tộc Việt nam chúng ta, thì mới hy vọng việc làm đó có kết quả tốt đẹp được.

Câu chuyện miên man bao la rộng lớn quá, chúng tôi hẹn nhau sẽ trao đổi chi tiết hơn qua internet. Và riêng bạn Di trưởng lớp thì hứa sẽ trình bày một vài hình thức hoạt động chung với nhau trong một dịp khác.

Nhân dịp ở nhà bạn Yêm, tôi cũng đã gọi điện thoại nói chuyện với các bạn như Bùi Thiệu Tường ở Montréal Canada, bạn Vũ Tiến Thông ở Dallas, Vũ Hữu Bao ở Lubbock Texas, bạn Ngô Đình Thuấn ở Washington DC, bạn Vũ Ngọc Óanh ở San Jose California... Ai này đều vui mừng phấn khởi được có dịp nói chuyện trò tâm sự với nhau sau nhiều năm xa cách. Bọn tôi cũng đang kêu gọi các bạn gửi những hình ảnh xưa nay của mỗi người để tập trung đăng vào trong một cuốn Album kỷ niệm thời học chung với nhau tại lớp 1 D Chu Văn An Hanoi niên khóa 1953 – 54 nữa.

Trong hai tuần lễ ở Paris, tôi còn có dịp gặp gỡ viếng thăm hoặc điện thoại nói chuyện với rất nhiều bà con và bạn hữu khác nữa và tôi sẽ xin tường thuật lại trong những bài ghi chép sau vậy.

Paris ngày 27 tháng Năm 2012

Đoàn Thanh Liêm